

'Al een hele tijd ben ik erg geïnteresseerd in het werk van de schrijver Georges Perec. Zijn werk gaat in belangrijke mate over herinneringen, maar hij gaat daarin zo ver dat ze ook fictief worden. Perec is begonnen aan een soort studie van documenten die hij nog had van zijn moeder, zijn vader, foto's, persoonlijke herinneringen,... In zijn boek *Wou le souvenir d'enfance* worden de hoofdstukjes over deze herinneringen afgewisseld met een fictief verhaal, gebaseerd op een herinnering uit zijn kindertijd: op een dag had hij een eiland getekend of uitgevonden, en dat eiland geeft hij nu verder vorm. Het is een eiland vol atleten, dat ook heel fascistisch is. Je krijgt dus afwisselend herinneringen en het fictieve verhaal. Ergens in het midden van het boek heb je ook drie puntjes: hiermee toont de schrijver aan dat hij de twee nooit heeft kunnen samenbrengen. Ik denk meer en meer dat ik ook met die drie puntjes bezig ben. In *Het is Lam* is het namelijk niet meer zo duidelijk wat ik wil zeggen (behalve dan de video van mijn vader die een schaaп slacht), terwijl dat in Rijsel (*Invasif*) wel nog duidelijk was. *Invasif* was een soort hommage aan mijn vader. Nu is

het veel vager. Het gaat wel nog over herinnering, of over een emotie, maar die is veel moeilijker te vatten.

Als je een herinnering reconstrueert, doe je eigenlijk niet meer dan citeren. Je citeert iets dat passé is. Voor *Het is Lam* ben ik begonnen met toutes les choses qui sont dans ma tête, les choses que j'ai aimé,... Dat kan ook het werk van b.v. Boltanski zijn: er zijn altijd beelden die blijven, dat wordt ook een herinnering. En ik gebruik dat.

Oorspronkelijk was het geen werk over mijn vader of geen biografie. Je voulais travailler sur les souvenirs d'un côté formel. Je voulais récolter des souvenirs personnels, mais aussi des souvenirs communs. Mijn bedoeling was zeer eenvoudig. Ik heb tot nu toe altijd met improvisatie gewerkt, en nu wilde ik gewoon iets maken, iets bricoleren, et reconstituer tout ce dont je me souviens. Voor *Invasif* in Rijsel heb ik niets gecreëerd, alles bestond al. Het was een exacte reconstructie. In *Het is Lam* heb ik ook

gereconstrueerd, maar dan op een compleet andere manier. Al ben ik vertrokken van herinneringen, ik herken het niet meer – ce n'est plus comme c'était en réalité, je ne pense pas que c'est le vrai réel qui est là. De reconstructie zit meer in het decor en in de video, niet zozeer in het idee van de voorstelling.

Het intrigeert mij dat je werkt met de vraies choses, en dat het toch iets compleet anders wordt. Het werkproces van *Het is Lam* is op dat vlak ook een zeer leerrijke ervaring geweest. Ik had van alles in mijn hoofd, ik wist hoe ik sommige dingen in het project wou hebben. Ik zag veel dingen duidelijk voor mij, maar ik heb geleerd dat dat niet altijd gemakkelijk te realiseren is. Het blijven imaginaire dingen en dat is niet altijd fijn om te beseffen.

Als je iets probeert te reconstrueren, dan probeer je de realiteit te benaderen. Maar meestal geraak je daar niet. En als je er wel geraakt, ga je meestal zo direct dat het niet het effect heeft dat je voor ogen had. Het is natuurlijk een grote uitdaging om het te blijven proberen voor een publiek.

(Mohamed 'Ben' Benaouisse in gesprek met Marika Ingels n.a.v. *Het is Lam*, 17 december 2001)

(Uit de catalogus van *Invasif* & tekst *Het is Lam*)

JE ME SOUVIENS... Partie 4

Je me souviens qu'au Maroc, on appelle un inconnu 'Mohamed'.

Je me souviens que mon père voulait être enterré en Belgique et que la famille a décidé de l'enterrer à Rabat (Maroc).

Je me souviens que mon père a fait caca avant de mourir.

Je me souviens que mon père réparait les vélos et les mobylettes au Maroc et qu'il a livré une fois une moto au futur roi Hassan II au palais royal.

Je me souviens de son after-shave.

Je me souviens que mon père avait des fausses dents.

Je me souviens que mon père a eu une fois le visage à moitié paralysé.

Je me souviens que mon père était gêné d'être malade.

Je me souviens qu'à la mort de mon père, un cousin m'a dit: 'l'honneur c'est comme un œuf, quand il est cassé, il est impossible d'en recoller les morceaux.'

Je me souviens que la dernière image que j'ai de mon père, il avait de l'ouate scotchée sur ses yeux.

Je me souviens que les hommes ne pleuraient pas à la mort de mon père.

Je me souviens que mon père fumait des Saint-Michel sans filtres.

Je me souviens que je donnais un bisou sur le front de mon père chaque soir avant d'aller dormir.

Je me souviens que je suis devenu danseur parce que je ne voulais pas travailler dans l'usine de mon père.

Un bisou de Mohamed Benaouisse